

Nr 13.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.; given Stockholms slott den 30 december 1946.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag samt Kungl. Maj:ts och kyrkomötets däri omförmälda skrivelser vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade, av kyrkomötet för dess del godkända förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

F ö r s l a g
till
L a g
om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I mål, vari enligt lagen den 8 mars 1889 om straff för ämbetsbrott av präst eller eljest gällande bestämmelser domkapitel har att döma över ämbetsbrott, skall talan mot domkapitlets utslag fullföljas till hovrätten genom besvär. Den som vill fullfölja talan skall inom tre veckor från den dag, då han erhöll del av utslaget, till domkapitlet inkomma med besvärslaga. I utslaget skall givas till känna vad part sålunda har att iakttaga; genom domkapitlets försorg skall utskrift av utslaget utan dröjsmål tillställas parten mot bevis, som överlämnas till domkapitlet.

Då besvär inkommit, skall inlagan jämte domkapitlets protokoll och övriga till målet hörande handlingar utan dröjsmål insändas till hovrätten. Angående målets behandling i hovrätten gälle vad i rättegångsbalken är stadgat om besvärsmål, där det är tillämpligt; hovrätten tillkomme att meddela beslut i fråga, huruvida talan blivit fullföljd på föreskrivet sätt och inom rätt tid.

Mot domkapitels beslut under rättegången må särskild talan ej föras.

2 §.

Skall domkapitlets utslag underställas hovrätten, gälle ej vad i 1 § är stadgat om fullföljd av talan. I sådant fall äge part att inom tid, som i 1 § är föreskriven för besvär's anförande, till domkapitlet inkomma med de påminnelser, han aktar nödiga. I utslaget skall givas till känna vad part sålunda har att iakttaga; genom domkapitlets försorg skall utskrift av utslaget utan dröjsmål tillställas parten mot bevis, som överlämnas till domkapitlet. Sedan tiden för avgivande av påminnelser utgått, skola handlingarna i målet utan dröjsmål insändas till hovrätten. Finner hovrätten part eller annan böra höras muntligen, förordne hovrätten därom på sätt den finner lämpligt.

3 §.

Talan mot hovrätts dom eller beslut i mål, som avses i denna lag, skall fullföljas till högsta domstolen genom besvär. Beträffande sådan talan gälle rättegångsbalkens föreskrifter rörande talan mot hovrätts beslut i mål, som väckts vid underrätt, där det är tillämpligt.

4 §.

Av hovrätts eller högsta domstolens slutliga beslut i mål, som avses i denna lag, skall utskrift utan dröjsmål tillställas domkapitlet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948.

Genom lagen upphävas

8 § cirkulärbrevet den 7 december 1787 innefattande förklaring huru med de i skrivelsen den 21 augusti 1786 1 § nämnda ärenden förhållas bör;

förordningen den 29 juli 1812 angående åtskilliga omständigheter, som böra iakttagas vid ändrings sökande i konsistoriernas utslag;

så ock vad i övrigt finnes i särskild författning stridande mot bestämmelserna i denna lag.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december 1946.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler efter gemensam beredning med statsrådet Quensel kyrkomötets skrivelse den 6 december 1946, nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet den 25 oktober 1946, nr 8, med förslag till *lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.*

Under förmälan att kyrkomötet för sin del godkänt ifrågavarande lagförslag hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 mom. 2 regeeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Thore Wisén.

Nr 8.

Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.; given Stockholms slott den 25 oktober 1946.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner härvid fogade förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.¹

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

¹ Detta förslag, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden QUENSEL, ERLANDER, DANIELSON, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler efter gemensam beredning med statsrådet Quensel fråga om *vissa ändringar i bestämmelserna angående rättegången vid domkapitlen med anledning av processreformen.*

Föredraganden anför följande.

Domkapitlen ha sedan gammalt såsom specialdomstolar utövat viss dömande verksamhet. Enligt lagen den 8 mars 1889 om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål skall domkapitel — utom i några särskilt angivna fall — döma om ämbetsfel av präst samt om prästs förseelser i levernet. Har felet eller förseelsen begåtts av biskop, skall dock målet upptagas omedelbart i hovrätt. Domkapitlen ha vidare att döma över fel i ämbete eller leverne, begångna av »skolestånds personer», d. v. s. lärare vid de allmänna läroverken och folkskoleseminarierna, såvida felet anses förskylla varning, suspension eller avsättning. Sedan skolöverstyrelsen i väsentliga delar erhållit förmanskap över denna lärarpersonal, torde domkapitlens ifrågavarande befogenhet dock vara av underordnad betydelse.

Det processuella förfarandet vid domkapitlen regleras främst genom förordningen den 11 februari 1687 huru med rättegången i domkapitlen skall förhållas. Målen upptagas i allmänhet av domkapitlet självmant utan att talan väckts av någon åklagare. Rättegången påbörjas genom att den miss-tänkte kallas att inställa sig till förhör eller anmanas att avgiva skriftlig förklaring. Även i övrigt kommer skriftlig form i stor utsträckning till användning. Vittnesbevisning kan icke upptagas omedelbart av domkapitlet, utan förhör med vittnen måste äga rum vid allmän underrätt, vars protokoll över förhöret sedan tillställes domkapitlet. Talan mot domkapitlets avgörande må fullföljas i hovrätten. I vissa fall skall underställning ske.

Som framgår av det anförda uppfyller domkapitelsprocessen icke den nya rättegångsordningens krav på muntlighet, koncentration och omedelbarhet.

Att i samband med nya RB:s ikraftträdande den 1 januari 1948 genomföra en omläggning efter moderna principer även på förevarande område torde likväl icke vara erforderligt. Enligt förslag till lag angående ändring i lagen den 13 november 1936 (nr 567) om domkapitel, som jag kommer att anmäla senare i dag, skall nämligen domkapitlens domsrätt upphöra den 1 januari 1949. I avbidan på denna reform torde emellertid, till förebyggande av tvekan om huru fullföljd i mål från domkapitel skall ske, provisoriska regler böra meddelas i detta ämne. När nya RB ej innehåller några stadganden om underställning, erfordras vidare att föreskrifter givas om förfarandet i fall då domkapitels utslag skall underställas hovrättens prövning.

Förslag till dylika provisoriska bestämmelser har framlagts av processlagberedningen i dess den 17 mars 1944 avgivna betänkande angående nya RB:s införande m. m. (SOU 1944:9 och 10). Nämda betänkande innehåller sålunda bland annat ett förslag till *lag angående fullföljd av talan och underställning i vissa mål, vari domkapitel har att döma*. Jag anhåller att nu få redogöra för de allmänna grunderna för detta lagförslag och det huvudsakliga innehållet i detsamma.

Enligt 8 § i cirkuläret den 7 december 1787 rörande de mål, som av konsistorium böra upptagas och avgöras m. m., gäller beträffande fullföljd av talan mot domkapitels utslag i rättegångsmål, att besvär skola anföras hos hovrätten inom trettio dagar från det klaganden bevisligen erhållit del av utslaget. Delgivningen skall då parterna ej äro närvarande vid utslagets meddelande ske genom länsstyrelsens försorg. Genom förordningen den 29 juli 1812 angående åtskilliga omständigheter, som böra iakttagas vid ändrings sökande i konsistoriernas utslag, har med hänsyn till att domkapitlet även är verkställande myndighet föreskrivits skyldighet för klaganden att, vid äventyr av talans förlust, hos domkapitlet dels inom besvärstiden göra anmälan om de tilltänkta besvärerna, dels ock därefter inom viss tid styrka att han ingivit besvär. Motsvarande skyldighet föreligger vid fullföljd av talan mot hovrättens utslag. Erinran om vad klaganden sålunda har att iakttaga skall upptagas i besvärshänvisningen.

Enligt nya RB skall, på sätt framhålles i beredningens betänkande, talan mot underrätts avgöranden i sak, dess domar, fullföljas genom vad, medan rättsmedlet mot övriga avgöranden, besluten, är besvär. I vademål kräves i regel att muntlig förhandling hålles även i överrätt. Besvärsmål kan där emot i allmänhet avgöras på handlingarna. Vad domkapitelsprocessen angår erinrar beredningen, att förfarandet redan i första instans i stor utsträckning vore skriftligt. Vid sådant förhållande saknades anledning att i fråga om denna process upprätthålla kravet på muntlig förhandling i överrätt. Rättsmedlet mot domkapitels utslag borde därför även framdeles vara besvär. Även regeln att besvärstiden skall räknas från det klaganden erhöi del av utslaget borde efter beredningens mening bibehållas. För delgivningens verkställande borde domkapitlet emellertid äga anlita den utväg som i varje fall funnes lämpligast. Förutom att hänvända sig till länsstyrelse

eller polismyndighet borde det sålunda stå domkapitlet fritt att föranställa om delgivning medelst posten. I fråga om besvärstidens längd har beredningen ansett den omständigheten att här i regel är fråga om talan mot ett sakligt avgörande böra föranleda, att samma regler tillämpas som beträffande vad i brottmål i allmänhet och att fristen alltså bestämmes till tre veckor. I övrigt föreslås, likaledes i överensstämmelse med nya RB:s fullföljdssystem, att besvären skola avlämnas till domkapitlet i stället för som nu till hovrätten. Med avseende å behandlingen av inkommen fullföljdsinlaga förordas, att till förebyggande av tidsutdräkt i fråga om dess insändande till hovrätten prövningen, huruvida talan fullföljts på föreskrivet sätt och inom rätt tid, skall äga rum i hovrätten. En särskild domförehetsregel, enligt vilken domkapitlet i förevarande fall skulle vara beslutfört med stiftssekreteraren ensam, borde nämligen enligt beredningens uppfattning icke i detta sammanhang införas.

Bestämmelser av nu angiven innebörd ha upptagits i 1 § av förslaget. Härigenom förlorar den i 1812 års förordning föreskrivna anmälningsskyldigheten sin väsentliga betydelse, och beredningen föreslår därför att sagda förordning skall upphävas.

I 2 § ha intagits föreskrifter om förfarandet vid underställning. Förslaget innebär, att underställningsmål, liksom fullföljda mål, alltjämt skola kunna avgöras på handlingarna, och ansluter sig även i övrigt nära till de stadganden i ämnet som nu äro meddelade i 27 kap. 17 § äldre RB. I likhet med vad som förordats i fråga om besvär föreslår beredningen emellertid, att påminnelser skola avlämnas till domkapitlet i stället för som nu till hovrätten. På grund härav har bestämmelsen i 5 § i 1787 års cirkulär om tiden för handlingarnas insändande till hovrätten ansetts böra ersättas med föreskrift att detta skall äga rum snarast möjligt sedan tiden för påminnelseavgivande utgått.

I 3 § av förslaget meddelas bestämmelser om fullföljd av talan mot hovrätts dom eller beslut i mål från domkapitel. Då i sådant hänseende nya RB:s regler om prövningstillstånd ansetts böra äga motsvarande tillämpning, föreslår beredningen, att om fullföljden skall gälla vad i nämnda balk är stadgat om talan mot hovrätts beslut i mål som väckts vid underrätt.

Slutligen har, med hänsyn bland annat till domkapitlets ställning av verkställande myndighet, i 4 § upptagits ett stadgande att utskrift av hovrätts eller högsta domstolens slutliga beslut i mål från domkapitel utan dröjsmål skall tillställas domkapitlet.

Vad beredningen sålunda förordat synes mig lämpligt och torde böra genomföras. Jag har emellertid låtit vidtaga en jämkning i den föreslagna lagens rubrik, varjämte tidpunkten för ikraftträdandet angivits till den 1 januari 1948. Lagen bör äga tillämpning å alla utslag och beslut som meddelas efter ikraftträdandet. Någon särskild övergångsbestämmelse är därför icke erforderlig.

Härefter hemställer föredraganden, att lagrådets utlåtande över det sålunda jämkade förslaget till *lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.*, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar,¹ måtte för det i § 87 rege- ringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Thore Wisén.

¹ Denna bilaga, som fränsett vissa redaktionella jämkningar är lika lydande med det vid Kungl. Maj:ts skrivelse till kyrkomötet fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 oktober 1946.

Närvarande:

justitieråden LAWSKI,
GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 28 september 1946 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 september 1946, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Sven Strömberg.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 oktober 1946.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler efter gemensam beredning med statsrådet Quensel lagrådets den 16 oktober 1946 avgivna utlåtande över det den 20 september 1946 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.*

Med förmålan att lagrådet lämnat förslaget utan erinran men att vissa redaktionella jämkningar vidtagits inom departementet hemställer föredraganden, att från kyrkomötet måtte jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen inhämtas yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner det sålunda jämkade förslaget.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till kyrkomötet skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

Nr 26.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

Till Konungen.

I skrivelse till kyrkomötet den 25 oktober 1946, nr 8, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av skrivelsen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, förklarat Sig vilja, jämlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, inhämta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände ett vid skrivelsen fogat förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

I ärendet har kyrkolagsutskottet avgivit betänkande, nr 19, varav tryckt exemplar här bifogas.

Kyrkomötet får i underdånighet anmäla, att kyrkomötet för sin del godkänt ifrågavarande lagförslag.

Stockholm den 6 december 1946.

Underdånigst.

ERLING EIDEM.

G. H. Berggren.

Nr 19.

Kyrkolagsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 8, med förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

I en den 25 oktober 1946 dagtecknad, till kyrkolagsutskottets handläggning hänskjuten skrivelse, nr 8, har Kungl. Maj:t, under åberopande av skrivelsen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 20 september och den 25 oktober 1946 samt lagrådets protokoll för den 16 oktober 1946, begärt kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner ett vid skrivelsen fogat förslag till lag om fullföljd av talan från domkapitel m. m.

Enligt lagförslag, som utskottet i sitt betänkande nr 18 hemställt att kyrkomötet ville för sin del godkänna, skall domkapitlens nuvarande domsrätt i mål angående ämbetsbrott upphöra från och med den 1 januari 1949. Eftersom nya rättegångsbalken skall träda i tillämpning den 1 januari 1948, erfordras att för året 1948 reglerna om fullföljd av talan från domkapitel i nu ifrågavarande mål bringas i samklang med nya rättegångsbalken. Detta behov har tillgodosetts genom det nu förevarande lagförslaget. Mot dess utformning har utskottet icke funnit anledning till någon erinran.

Utskottet.

Utskottet får därför hemställa,

att kyrkomötet ville för sin del godkänna ifrågavarande vid Kungl. Maj:ts skrivelse nr 8 fogade lagförslag.

Stockholm den 29 november 1946.
